

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**12 Haziran 2020
Cuma**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

12 Haziran 2020 Cuma

YASAMA BÖLÜMÜ

TBMM KARARI

1244 Sayıştayda Boş Bulunan Beş Üyelik İçin Yapılan Seçime Dair Karar

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yüksek Fen Kurulu Başkanlığının Çalışma Usûl ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- Canlı Hayvan Ticareti Yapan Satıcıların Çalışma ve Denetlenmesi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Doçentlik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Pamukkale Üniversitesi Solunum Sistemi Girişimsel Sistemler Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Sabancı Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- İşlenmiş Su Ürünleri Destekleme Tebliği (No: 2020/17)
- 2020 Yılı Mayıs Ayına Ait Dahilde İşleme İzin Belgelerinin (D1) Listesi
- 2020 Yılı Mayıs Ayına Ait Yurt İçi Satış ve Teslim Belgelerinin (D3) Listesi
- 2020 Yılı Mayıs Ayına Ait Vergi, Resim ve Harç İstisnası Belgelerinin (Y) Listesi
- Firma Talebine İstinaden İptal Edilen Dahilde İşleme İzin Belgeleri Listesi
- Karayoluyla Yolcu Taşımacılığı Alanında Uygulanacak Taban/Tavan Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 9/6/2020 Tarihli ve 2020/13969 Başvuru Numaralı Kararı

15 yıl sonra ihracat atağı

ASHİB üyesi firmalar 15 yıl sonra Katar, Dubai ve Kuzey Irak'a canlı hayvan ihracatına başladı.

12 Haziran 2020

Mehmet Nabi BATUK/MERSİN

Akdeniz Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller İhracatçıları Birliği (ASHİB) üyesi 4 firma 15 yıllık bir aranın ardından başta Katar pazarı olmak üzere Kuzey Irak ve Dubai'ye canlı hayvan ihracatına başladı. Mersin'den 3, Gaziantep'ten de 1 firmanın sürdürdüğü ihracat çalışmaları mayıs ayında 273 bin 770 kilogram canlı koyun ihracatı gerçekleştirilirken 945 bin770 dolarlık katma değer yaratıldı. Firmalar yılın ilk 5 ayında da 411 bin 270 kilogram canlı koyunu dış pazarlara ulaştırırken 1 milyon 241 bin 116 dolar işlem hacmine ulaştı.

Son yıllarda Katar ile Türkiye arasında başlayan yakınlaşmanın iki ülke arasındaki canlı hayvan ticaretine de olumlu yansıdığına dikkat çeken ASHİB Yönetim Kurulu Üyesi ve Elif Gıda ve İhtiyat Maddeleri Yönetim Kurulu Başkanı Nurullah Eskiütüncü, mayıs ayında ihracatlarının 1 milyon dolara yaklaştığını kaydetti. Bakanlık tarafından belirlenen iç tüketim fazlası ürünlerde ihracatlarının artarak devam ettiğini kaydeden Eskiütüncü, birliğin mayıs ayında en fazla ihracat ettiği ürünler arasında canlı koyunun 5'inci sıraya yükseldiğine dikkat çekti. Sektörün yem maliyetlerinin azaltılması ile daha fazla ihracat gerçekleştirebileceğine dikkat çeken Eskiütüncü,

“Tarım ve Orman Bakanlığı’nın kayıtlarına göre ihracat için yeterli hayvan varlığına sahibiz. Ancak nitelikli işçi ihtiyacının yüksek olması, yem ve diğer girdi maliyetlerinin sürekli artış göstermesi nedeniyle üreticiler yeterli üretim performansı gösteremiyorlar” dedi.

Sektör Çukurova Bölgesel Havalimanı’nı bekliyor

Çukurova Bölgesel Havalimanı yatırımının özellikle raf ömrü kısa hayvansal ürünlerin sevk işlemleri için stratejik öneme sahip olduğunu vurgulayan Eskitütüncü, sektör olarak atılım yapmak için havalimanının faaliyete geçmesini beklediklerini belirtti. Eskitütüncü, “Çukurova Bölgesel Havalimanı yatırımının faaliyete geçmesiyle bölgemizdeki hayvancılık sektörü için yeni ihracat fırsatları doğacak. Kaliteli ürün portföyümüze ek olarak hava kargo imkanlarına hızlı erişim ile dış pazarımızdaki rekabet gücümüzü daha da artıracacağız” diye konuştu.

Sözleşmeli kaba yem üretim projesi genişletilmeli

Mersin İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Başkanı Nuri Demirbaş, büyükbaş yetiştiricilerinin ihracata dönük üretim yapabilmesi için en büyük girdi kalemlerinden biri olan yemde bir fiyat dengesinin kurulması gerektiğini belirtti. Son yıllarda sürekli artan bir grafik izleyen yem fiyatları nedeniyle kırmızı et ve çiğ süt üretiminin olumsuz etkilendiğini belirten Demirbaş, “Ziraat Bankası ve üretici örgütlerinin işbirliği ile pilot uygulama olarak Aydın, Afyon, Burdur ve Niğde’de başlatılan sözleşmeli kaba yem üretimi projesini olumlu buluyor ve daha da genişletilmesini talep ediyoruz” dedi.

Küçükbaşta dış siparişler artıyor

Mersin’de yaklaşık 7 bin yetiştiricinin 1 milyonluk anaç koyun ve keçi varlığı ile Türkiye’nin en büyük 5’inci küçükbaş hayvan sürüsüne sahip olduklarını belirten Mersin ili Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Mehmet Akdoğan özellikle canlı kuyruklu koyunda dış pazarlardan yüksek ihracat talebi aldıklarını kaydetti. Yılın ilk 5 ayında sahip oldukları hayvan varlığını geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre de yüzde 20 artırma başarısı gösterdiklerini aktaran Başkan Akdoğan şunları söyledi: “Başta Katar, Kuzey Irak, Dubai olmak üzere birçok Ortadoğu ülkesinden siparişler aldık. Nakliye işlemlerinde hava kargoya geçilmesi nedeniyle lojistik maliyetlerin artmasına rağmen ürün kalitesinde ülkemize alternatif olacak başka bir pazar olmadığı için gelen siparişler her geçen gün artıyor.”

Yumurta üretimi düştü, süt üretimi arttı

Türkiye genelinde toplanan inek sütü, nisanda geçen yılın aynı ayına göre yüzde 3 artarak 873 bin tonu aştı. Yumurta üretimi ise yıllık bazda yüzde 1,9 azaldı.

11 Haziran 2020

TÜİK'in nisan ayı verilerine göre; toplanan inek sütü miktarı, nisanda yıllık bazda yüzde 3 artışla 873 bin 641 ton oldu. Bu dönemde ticari süt işletmeleri tarafından yapılan içme sütü üretimi yüzde 12,6 yükselerek 146 bin 414 tonu buldu. Aynı dönemde ticari süt işletmeleri tarafından yapılan yoğurt üretimi yüzde 6,1 azalarak 88 bin 1 ton olarak kayıtlara geçti. Nisanda geçen yılın aynı ayına göre, tam yağlı süt tozu üretimi yüzde 40,2, inek peyniri üretimi yüzde 8,6, tereyağı üretimi yüzde 7, yağsız süt tozu yüzde 3, diğer peynirler (koyun, keçi, manda ve karışık sütlerden elde edilen peynir çeşitleri) yüzde 0,8 artarken, kaymak üretimi yüzde 5,8, ayran üretimi yüzde 55,8 azaldı. Ticari süt işletmeleri tarafından toplanan inek sütü yağ oranı ortalama yüzde 3,5 ve protein oranı yüzde 3,3 olarak tespit edildi.

Nisanda 1,6 milyar tavuk yumurtası üretildi

Yumurta üretim miktarı ise nisanda bir önceki aya göre yüzde 2,5, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 1,9 azaldı. Bu dönemde 1,6 milyar adet tavuk yumurtası üretildi. Nisan ayında kesilen tavuk sayısı aylık bazda yüzde 3,5 azalarak 106 milyon 438 bin adet olarak kayıtlara geçti. Geçen yılın aynı ayına göre ise kesilen tavuk sayısı yüzde 6,2 arttı. Tavuk eti üretimi nisanda bir önceki aya göre yüzde 2,2 azalırken, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 4,7 arttı. Bu dönemde tavuk eti üretiminin 187 bin 459 ton olduğu görüldü. Hindi eti üretimi aylık olarak yüzde 21,3, yıllık olarak da yüzde 12,2 düşüş gösterdi. Nisanda hindi eti üretimi 4 bin 5 ton oldu.

Kıdem tazminatına 2 öneri

Kıdem tazminatı düzenlemesine yönelik 2 öneri belli oldu: zorunlu tasarruf ya da tamamlayıcı sigorta.

11 Haziran 2020

ANKARA (DÜNYA)-Kıdem tazminatının fona dönüştürülmesine yönelik çalışmalar kapsamında, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Aile Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı tarafından hazırlanan çalışma hayatına yönelik düzenlemeler kapsamında, kıdem tazminatı düzenlemesine yönelik iki öneri belli oldu. Bunlardan ilki, geçmişte uygulanan tasarrufu teşvik hesabı (zorunlu tasarruf) benzeri olarak, çalışanlar adına işverenin yüzde 3 prim yatırması, diğeri ise mesleki sigorta statüsündeki Tamamlayıcı Emeklilik Sigortası oldu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan uygulamanın 2022'de başlayacağını açıklamıştı. Yapılan toplantıda, sosyal tarafların düzenlemenin salgın ortamında gündeme gelmesinden rahatsızlık duyduklarını ifade ettiği belirtilmişti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan daha önce yaptığı açıklamalarda, kıdem tazminatı düzenlemesine yönelik sosyal uzlaşma arayacağını açıklamıştı.

Zorunlu tasarruf benzeri prim kesintili sistem

Üzerinde çalışılan öneriler sosyal taraflarla görüşmelerde sunuldu. Buna göre iki düzenleme önerisi gündeme getirildi. Bunlardan ilkinde bir yıllık çalışmaya bir aylık kıdem hakkı kazanmak şeklindeki mevcut düzenlemedeki tutarın korunması için paylaşımlı bir model geliştirildi. Bir yıllık çalışmaya bir aylık tutarda kıdem hakkı

kazanmak için gerekli tutar yüzde 8,33.

Buna göre işveren her çalışanın ücretinin yüzde 3'ünü prim olarak kurulacak fona yatıracak. Bunun karşılığında da işveren tarafından karşılanacak yükümlülük yüzde 5,33'e gerileyecek. Bir başka ifadeyle 30 günlük çalışmanın 11 günü ya da kıdem hakkının yüzde yaklaşık 35'i kamuya geçmiş olacak. Bu modelde kamuda biriken kısım nemalarıyla birlikte belirlenecek süre sonunda toplu olarak alınabilecek ya da maaş olarak bağlanması talep edilebilecek.

İkinci öneri kıdem yerine fon kurulması

Önerilen ikinci model ise mesleki sigorta niteliğinde Tamamlayıcı Emeklilik Sigortası olarak adlandırılan zorunlu sigorta niteliğini taşıyor. Buna göre, bu model benimsenirse yasa yürürlüğe girdikten sonra yeni işe giren bütün çalışanlar sisteme dahil olacak ve işçi, işveren ve devlet katkısından oluşan primler şahsi emeklilik hesabına yatırılacak. Prim oranı yüzde 6 olacak. 1 puan devlet katkısı verilecek. İşçinin ücretine bağlı olarak kademeli yüzde oran artışı getirilecek. Asgari ücretlide primin yüzde 4,5'i işveren, yüzde 0,5'i işçi tarafından ödenecek. Asgari ücretin her bir katı fazla ücret için işçi prim oranı 0,5 puan artacak. Asgari ücretin iki katı ücret alan bir işçi yüzde 1, işvereni 4, dört katı ücret alan bir işçinin prim oranı yüzde 2,5 işveren katkısı 2,5 seviyesinde olacak. Bu noktadan sonra ücret daha yüksek olsa da prim oranı aynı kalacak.

Fonda emeklilik yaşı olarak 60 yaş belirlendi. Daha önceki tasarlarda 10 yılda kısmi çekiş hakkı tanınıyordu. Bu modelde ise süreye bağlı çekiş hakkına yönelik herhangi bir bilgi verilmedi. Ancak evlilik, konut, hastalık, ölüm gibi hallerde kısmi çekiş hakkı tanınacağı taraflara vurgulandı.

En önemli sorun mevcut çalışanların geçişi

Mevcut çalışanlar için geçiş düzenlemesinin nasıl olacağına yönelik taraflara detaylı bilgi verilmedi. Sadece tamamlayıcı emeklilik sigortası sisteminde, halen çalışanlardan isteyenlerin fona geçiş yapabilme hakkının tanınacağı kaydedildi. Emeklilik yaşı için kalan süresi yakın olanların sisteme dahil olup olamayacağı, buna bir sınırlama getirilip-getirilmeyeceği ya da sisteme girmek isteyenlerin önceki çalışmalarının bir destek modeliyle fona taşınıp taşınamayacağına yönelik bilgi verilmedi.

Döviz mevduatında yeni rekor 202 milyar dolar

**DÖVİZ MEVDUATI 5 HAZİRAN HAFTASINDA 1.8 MİLYAR
DOLAR ARTTI**

Vatandaşlar ve şirketler 5 Haziran haftasını dövizde alım fırsatı olarak değerlendirdiler. Döviz mevduat hesabı aktif rasyosu nedeniyle bankaların azaltmak istemesine rağmen 202 milyar dolar ile r

Yurtiçi yerleşiklerin döviz mevduatı, 5 Haziran'la biten haftada bir önceki haftaya göre 1 milyar 795 milyon dolar artarak 202 milyar doların üzerine çıktı. Bu rakam, döviz olarak tutulan mevduatta bugüne kadarki en yüksek tutar oldu. Söz konusu tutarın 121 milyar 259 milyon dolarını gerçek kişi, 80 milyar 745 milyon dolarını ise şirketlerin döviz hesapları oluşturdu. Merkez Bankası (TCMB) Haftalık Para ve Banka İstatistikleri'ne göre, yurt içi yerleşiklerin döviz hesapları 202 milyar 4 milyon dolara çıktı. 29 Mayıs haftasına göre 1 milyar 795 milyon dolarlık artışla tarihinin en yüksek seviyesine çıktı. TCMB verilerine göre doların gelişen ülke para birimleri karşısında kayıp yaşadığı 5 Haziran haftasında mevduat bankalarında hem vatandaşlar hem de tüzel kişiler alıma dönerken, katılım bankalarında hem vatandaş hem de tüzel kişiler satış yaptı. Döviz mevduat hesaplarında en yüksek artış ABD doları cinsinden hesaplarda 1.4 milyar dolarla oldu. Döviz mevduatının artış hızı da 29 Mayıs haftasındaki artış hızı olan yüzde 0,45'i ikiye katladı ve yüzde 0,9 oldu.

Döviz hesapları son olarak mart ayının ilk haftasında ilk kez 200 milyar dolara ulaşmıştı. 29 Mayıs haftasında da yeniden 200 milyar doların üstü görülmüştü.

Mayıs ayının ilk haftasında ise döviz mevduatları 194 milyar 277 milyon dolara kadar inmişti. Yurt içi yerleşiklerin döviz hesaplarında 5 Haziran öncesinde en yüksek tutar 201 milyar dolar 701 milyon dolar ile 6 Mart haftasında görülmüştü. Bankacılık sektörü aktif rasyosu hedeflerini gerilettiği için döviz mevduatı hesaplarının cazibesini azaltmak için faiz indirimleri yapmışlardı.

29 Mayıs haftasında 200 milyar 209 milyon dolar olan yurt içi yerleşiklerin döviz hesapları, geçen hafta itibarıyla 202 milyar 4 milyon dolara çıktı. Söz konusu tutarın 121 milyar 259 milyon dolarını gerçek kişi hesapları, 80 milyar 745 milyon dolarını ise tüzel hesaplar oluşturdu.

Mevduat bankalarında vatandaşın ve tüzel kişilerin döviz mevduatı artışı 1 milyar 888 milyon dolar olurken katılım bankalarında vatandaşın

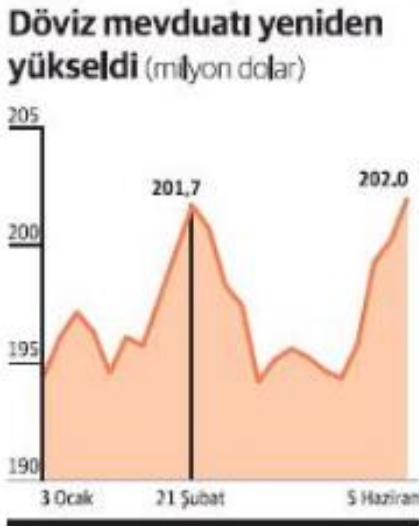

ve tüzel kişilerin döviz mevduatındaki gerileme 89 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Geçen hafta yurt içi yerleşiklerin döviz hesaplarının 112 milyar 726 milyonluk kısmı ABD doları cinsinden; 61 milyar 513 milyon doları ise Euro hesapların dolar karşılığından oluştu. Bir nceki hafta dolar hesaplarının toplam tutarı 111 milyar 726 milyon dolar; Euro hesapların dolar karşılığından değeri ise 61 milyar 161 milyon dolar idi.

Bir haftada dolar hesaplarındaki artış 1 milyar 419 milyon dolar; Euro hesaplarındaki artış ise 352 milyon dolar oldu.

Bankacılık sektörünün toplam mevduatı ise, geçen hafta 1.2 milyar lira artarak 3 trilyon 55 milyar liraya yükseldi.

Bu dönemde bankalardaki TL cinsi mevduat yüzde 0,29 azalışla 1 trilyon 433 milyar 355 milyon 548 bin lira, yabancı para (YP) cinsinden mevduat ise yüzde 0,29 artışla 1 trilyon 505 milyar 419 milyon 162 bin lira oldu. Bankacılık sektörünün TCMB dahil toplam kredi hacmi ise 14 milyar 469 milyon 45 bin lira artarak 3 trilyon 67 milyar 96 milyon 888 bin liraya ulaştı.

CHP'den 'çoklu baro sistemi' eleştirisi

CHP Grup Başkanvekili Özel, "Siyasetteki kutuplaşma meslek örgütlerine aynen yansır. Kurt işareti yapan avukatlar barosu, Rabia yapan avukatlar barosu, zafer işareti yapan avukatlar barosu... Bu, logolarına bile aynen yansır." dedi.

11 Haziran 2020

CHP Grup Başkanvekili Özgür Özel, baro seçimlerine yönelik düzenlemeyle ilgili, "Siyasetteki kutuplaşma meslek örgütlerine aynen yansır. Kurt işareti yapan avukatlar barosu, Rabia yapan avukatlar barosu, zafer işareti yapan avukatlar barosu... Bu, logolarına bile aynen yansır." dedi.

Özel, Meclis'te düzenlediği basın toplantısında, Çarşı ve Mahalle Bekçileri Kanunu Teklifi'nin uzun süren tartışmaların ardından aylar sonra dün yasalaştığını hatırlattı.

Uzun süredir kanunlarının çıkmasını bekleyen bekçilere seslenen Özel, "Mahallenin bekçisi olun ama birileri bekçiyi, tekçi yapmak istiyor. O tek adamın görevlisi yapmak istiyor, tekçi olmayın. Tekçi olursanız toplumun tamamında başka bir yere savrulursunuz." diye konuştu.

Yassıada yargılamalarını geçersiz kılacak düzenlemenin Meclis Başkanlığına sunulduğunu hatırlatan Özel, şöyle konuştu:

"TBMM Başkanı Mustafa Şentop ilk imza sahibi. Devamında Meclis Başkanvekili Süreyya Sadi Bilgiç. Bakıyorsun, diyorsun ki devamında bütün partilerin Meclis Başkanvekilleri mi gelecek? Hayır. AK Parti Grup Başkanvekilleri Mehmet Muş ve Bülent Turan ile MHP Grup Başkanvekili Erkan Akçay. Altta diğer imzalar. Bir iş yapacaksın, tarihle hesaplaşacaksın, bir idam kararını ortadan kaldıracaksın. 'Doğru olur, hep beraber yapalım. Doğru yaptın diyelim, bir nazar boncuğu takalım.' diyorsun. Yaptığı işe bak. Sen Cumhur İttifakı'nın Meclis Başkanı mısın? Olacak iş değil. Akılların almadığı bir özensizlik, bir saçmalık hali. Yassıada'nın yasından, üzüntüsünden siyasi rant elde edecek arkadaşlar, Cumhur İttifakı olarak bunu kimselerle paylaşamıyorlar. Yaklaşım bu."

Meclis Başkanı Şentop'un Yassıada Demokrasi ve Özgürlükler Adası'nı ziyaret ettiğini hatırlatan Özel, "Hadi bizleri çağırma, geçmiş dönem Meclis Başkanı Hüsamettin Cindoruk hayatta. O, Yassıada yargılamalarının en genç avukatı. Böyle fırsat kaçır mı? O günü yaşamış birinin koluna girip o yolda yürüsen başka bir şey olacak. Hayır, çünkü Cindoruk parlamenter sistemden yana, referandumda 'hayır'a destek verdi. Çünkü Cindoruk seni eleştiriyor. Ona bile tahammülü yok. 'Geçmişten husumet çıkar' dedin mi bir numaralar. Geçmişe, yaşanan bir üzüntüye karşı bir birlik ve beraberlik mesajı yok." ifadelerini kullandı.

Düzenlemede eksik imzalar olduğunu savunan Özel, şunları söyledi:

"Her partinin imzası eksik de insanda birazcık utanma, sıkılma olur, Demokrat Parti Genel Başkanı şu anda Meclis'te. Demokrat Parti Genel Başkanı'na gidip de partisinin Başbakanı, bakanları asılmış, yıllar sonra Demokrat Parti adıyla, kıratıyla gelmiş Meclis'te ona bile 'Bir imza atar mısınız?' diye sormamışlar. Bunu aklı alan, vicdanı kaldıran var mı? AK Parti'nin siyasi tükenmişliğinin son noktasıdır. Yassıada'yı Demokrat Parti'yle paylaşamayan bir fırsatçılık."

Baro seçimlerine ilişkin düzenleme

Baro düzenlemesine 81 ildeki baroların karşı olduğunu ileri süren Özel, konunun tersine döndüğünü vurguladı.

"Baroların seçim usullerinin değiştirileceği, nispi temsil sağlanacağı" yönündeki açıklamaları hatırlatan Özel, şöyle devam etti:

"Nispi temsili savunuyor, yüzde 50 oy almış, Türkiye'nin tamamını yönetiyor. 'Ver, bakanlıkların yarısı da biz de olsun' deyince nispi temsil meselesinde o hesap, bu hesap. 'Ben çoklu baroya karşıyım. Anayasa'ya, dünya uygulamalarına aykırı. Bir tek seçim yöntemini değiştireceğim' diye yola çıktılar. Dün açıklama, 'Seçim yöntemine ellemeyeceğiz ama çoklu baro yapacağız.' Nereden nereye savruluyorlar. Yola ne

diye çıkıyorsun, nereye varıyorsun, hangi dayanağa dayanıyorsun belli değil. Bir şaşkınlık içindeler."

"Tamamlayıcı emeklilik, kıdem tazminatına yankesiciliktir"

Kıdem tazminatının, işçinin alın teri olduğunu söyleyen Özel, "Bir yerde birikir, gelecek güvencesidir. Kıdem tazminatı fonda durduğunda bir yerde, bankamatige kart sokup çıkarır gibi işçiyi işten sokar çıkarırlar." dedi.

"Kıdem tazminatına el atılacağını" iddia eden Özel, şunları kaydetti:

"Geçmişte 3 konfederasyon, HAK-İŞ, TÜRK-İŞ, DİSK birlikte karşı çıkmıştı. Bu süreçte şimdi her zamanki gibi dönecekler, bunun adını değiştirmeye kalkıyorlar. Tamamlayıcı emeklilik. Bundan sonra tamamlayıcı emeklilik lafını duyan işçimiz bilsin ki kıdem tazminatına el uzatıyorlar. Sen geçen dönemlerde direndin diye geri çekildi, tamamlayıcı emeklilik demek kıdem tazminatına yankesicilik demek, senin kumbarayı boşaltıyorlar demek. 1 yıl çalışıp da 30 gün kıdem hakkı kazanıyorsun ya bunu 15 güne indirmek istiyorlar. Bunu bilmek demek."

Kıdem tazminatı konusunda TÜRK-İŞ Başkanı Ergün Atalay'ın üç kırmızı çizgisinin doğru olduğunu, bunun savunulması ve korunması gerektiğini dile getiren Özel, "CHP olarak pozisyonumuz nettir. TÜRK-İŞ ve DİSK'in karşı çıktığı, geçmişte HAK-İŞ'in eleştirel beyanlarda bulunduğu kıdem tazminatı bizim de kırmızı çizgimizdir. Emekçiler neredeyse CHP orada duracaktır." diye konuştu.

Önce itiraf, sonra istifa

AKP Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcısı Ayvalı, geçmişteki AKP-Cemaat (FETÖ) ilişkisine yönelik, “Darbeci Kemalistlerle FETÖ’yü birbirine kırdırmak suretiyle yol aldık” dedi. Ayvalı, tepkiler üzerine istifa etti.

12 Haziran 2020 Cuma, 06:00

AKP Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcısı Emre Cemil Ayvalı, geçmişteki AKPCemaat (FETÖ) ilişkisine yönelik, “Darbeci Kemalistlerle FETÖ’yü birbirine kırdırmak suretiyle yol aldık” dedi. Ayvalı, tepkiler üzerine sözlerinin farklı yere çekildiğini ileri sürerek istifa etti.

AKP Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcısı Emre Cemil Ayvalı, önceki gün CNN Türk’te Ahmet Hakan’ın Tarafsız Bölge programına konuk oldu. Ayvalı, “FETÖ’de ‘siyasi ayak’ tartışması”na ilişkin ilgi çeken itirafta bulundu. AKP’li Ayvalı, dönemin AKP-Cemaat ittifakına ilişkin şunları söyledi: “İktidara geldiğimde sanki kendi kadrolarım vardı da çok muktedirdim de böyle bir fanteziye mi girdim? Hayır. Bir tarafta darbeci Kemalist gelenek vardı, bir tarafta FETÖ vardı ve bunları birbirine kırdırmak suretiyle yol almak mecburiyetinde kaldık.”

ALIN SİZE SİYASİ AYAK

Ayvalı’nın açıklamalarına CHP’liler tepki gösterdi. CHP Genel Başkan Yardımcısı ve Malatya Milletvekili Veli Ağbaba, sosyla medya hesabından Ayvalı’nın açıklamalarını paylaşarak “Gerçeklerin er ya da geç ortaya çıkma özelliği vardır. AKP Tanıtım ve

Medya Başkan Yardımcısı Emre Cemil Ayvalı, Kemalstleri kamudan tasfiye etmek için FETÖ'yle kol kola yürüdüklerini itiraf ediyor. Alın size siyasi ayak” diye yazdı. CHP Ankara Milletvekili Tekin Bingöl de, “AKP Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcısı Emre Cemil Ayvalı ‘Darbeci Kemalst zihniyeti ortadan kaldırmak için FETÖ ile ittifak yaptık’ diyor. Kendi ağızları ile söylüyorlar artık! Buyrun FETÖ'nün siyasi ayağı” dedi.

CHP Sakarya Killetvekili Engin Özkoç da Ayvalı'nın konuştuğu videoyu Twitter hesabında paylaşarak, “FETÖ'nün siyasi ayağı konusunda daha fazla söze gerek var mı? İtirafı iyi dinleyin” diye yazdı. Ayvalı, tepkiler üzerine istifa ettiğini duyurdu. Sözlerinin farklı noktalara çekildiğini ileri süren Ayvalı, “CNN Türk'te geçmişte siyaset üzerinde vesayet oluşturmak isteyen darbeci Kemalst anlayış ve FETÖ'nün güç mücadelesine ilişkin sözlerim farklı noktalara çekilmiş ve benim üzerimden partime zarar vermek isteyenler topluca bir dezenformasyon oluşturmuşlardır.

Partim ve davam benim için son derece değerlidir. Partimin zarar görmemesi adına iki yıldır onurla yürüttüğüm Tanıtım ve Medya Başkan Yardımcılığı görevinden ayrılıyorum” dedi.

Bakan Varank duyurdu: Yerli ilacı ürettik

12.06.2020 09:20

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Varank, "Kovid-19'a karşı yerli ve milli olarak kendi sentezimizle geliştirilmiş çok önemli bir ilacı ürettik." dedi.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Varank, "Kovid-19'a karşı yerli ve milli olarak kendi sentezimizle geliştirilmiş çok önemli bir ilacı ürettik." dedi.

Varank, yerli sentez ilaçla ilgili, "Ruhsatlandırma aşamasına gelmesi mutluluk ve gurur verici.Bu aşamadan sonra tedavide kullanılması ve ihracatı planlanıyor." ifadelerini kullandı.

Alaattin AKTAŞ

12 Haziran 2020

Gerçek işsizliği ölçebilmek mümkün olmaktan çıktı

Üç ayın ortalaması alınarak hesaplanan işgücü istatistikleri korona gibi her şeyi alt üst eden salgından önce iyi kötü bir sonuç veriyordu.

Koronanın yarattığı kaygan zemin ve değişen önlemler geniş bir zaman dilimini kapsayan bu verilerin anlamını yitirmesine yol açtı.

İşgücü istatistiklerinde yöntemi değiştirmek ve belki de üç ay ortalaması yerine aylık hesaplamaya geçmek gerek.

Türkiye’de işgücü istatistikleri, kaydırmalı olarak üç aylık dönemlerin ortalaması alınarak hesaplanıyor. Örneğin önceki gün açıklanan mart ayı verisi şubat, mart ve nisanın ortalamasını gösteriyor. Bir ay sonra açıklanacak nisan verisi ise mart, nisan ve mayısın ortalamasını kapsayacak.

Eğer ekonomik koşullar işgücü verilerini temelden etkileyecek şekilde aydan aya çok büyük değişiklikler göstermiyorsa bu yöntem fazla sorun yaratmıyor ve üç ayı kapsayan geniş bir zaman dilimindeki durum ortaya konulmuş oluyor. (İşgücüne dahil olmayanların sayısındaki izah gerektiren artışa ilişkin çekincemizi vurgulamak kaydıyla.)

Ama son dönemde olduğu gibi aydan aya çok büyük farklar yaşanıyorsa...

İşte o zaman bu yöntem falso vermeye başlıyor ve istihdamla ilgili verileri sağlıklı bir şekilde ölçebilmek mümkün olmaktan çıkıyor.

Önceki gün açıklanan mart verileri... Dün de yazdık; bu veride korona etkisi en fazla yarı yarıya.

Nisan verileri açıklandığında korona etkisinin üçte iki boyutuna yaklaştığını göreceğiz. Martta sınırlı bir etki, nisan ve mayısta ise tam etki.

Mayıs verisi açıklandığında ise bu veri nisan, mayıs ve haziranın ortalamasını göstereceği için korona etkisi tümüyle hissedilmiş olacak.

Bu yaklaşım, korona dolayısıyla alınan önlemlerin aynen sürdüğü varsayımına dayanıyor. Örneğin bazı işyerleri kapalı ve bu tüm aylar boyunca geçerli. Ama öyle değil.

Korona etkisi hesaplamaya giderek daha fazla giriyor gibi ama bir yandan da işyerlerinin kapalı olması yönündeki önlemler esnetiliyor ve bu yüzden işsiz kalanlar işine kavuşuyor.

İşte bu yüzden istihdamla ilgili verileri sağlıklı bir şekilde ortaya koyabilmek, işsizliğin gerçek boyutunu ölçebilmek adeta bir havuz problemine dönüşüyor.

Önlemler nasıl etkiliyor?

Koronanın işsizliğe olan etkisini hiçbir zaman tam olarak göremeyecek olmamızın temelinde iki nedeni var.

Bunlardan ilki biraz önce de belirttik; hesaplamanın üç ayın ortalaması alınarak yapılması.

İkincisi ise korona önlemlerinin etkisiyle “çalışan-işsiz” kavramlarının karmakarışık olması.

İkinci etkeni açmaya çalışalım.

Korona milyonlarca insanı işsiz bıraktı ama bunların çoğu tanım gereği işsiz sayılmıyor.

65 yaşından büyük olanlar sokağa çıkamadığı için uzun süre çalışmadı. Bu yasak daha sonra kademeli olarak esnetildi. Ayrıca 18 yaşından küçük olanlar hala çalışmıyor. 18’den küçük ve 65’ten büyük çalışan sayısı TÜİK verilerine göre 1.4 milyon kişi. Şimdi, bu kişiler bir süre işsizdi, bir kısmı hala işsiz; ama bu kişiler iş arayanlar arasında görünmüyor ki, çünkü işleri var.

Kendi hesabına çalışmaktayken işyerleri Mayıs ortasına kadar kapalı olduğu için işsiz kalan berber ve kuaförler ile buralarda istihdam edilenler... Bu işyerlerinin sahipleri de bir süre işsiz kaldı; ama bu kişiler de iş aramadıkları için işsiz sayılmadı.

Aynı durum Haziran ayı başında açılan lokanta, kafeterya, kahvehane gibi işyerleri için de geçerli.

Gerçek işsizlik oranı yüzde 30’u aşmış olabilir

İşyerlerinin durumundan dolayı kısa çalışma ödeneğinden yararlananların en azından bir kısmı bir anlamda işsiz ama bu kişiler de tanım gereği işsiz sayılmıyor, sayılamaz da zaten.

İşten çıkarmanın yasaklanması uygulaması çerçevesinde işine son verilemeyen ve ücretsiz izne çıkarılanlar da haliyle işsiz sayılmıyor.

Kısa çalışma ödeneğinden yararlanmaları için adlarına başvuru yapılanların sayısı 3 milyonu aştı. Ücretsiz olarak izne çıkarılan kaç kişi var, o ise tam belli değil. Dolayısıyla bu iki kategoride yer alanların toplam sayısı bilinmiyor.

Şöyle bir hesap yapalım:

Mart itibarıyla resmi işsiz sayısı 4 milyon.

Kısa çalışma ödeneğinden yararlanmaları için adlarına başvuru yapılanların sayısı 3 milyon.

Yaşları yüzünden sokağa çıkamadıkları için çalışamayanların sayısı 1.4 milyon.

Toplam sayı 8.5 milyonu buluyor.

Ücretsiz izne çıkarılan ve çıkarılacak olan, pratikte işsiz olanların sayısı bilinmiyor.

Bu durumda olanlar da hesaba katılırsa toplam işsiz sayısı fiilen 10 milyona yaklaşıyor.

İşgücü 30 milyon. Yani 30 milyon kişinin 10 milyonu, bir başka ifadeyle üçte biri işsiz.

Ama dedik ya, işsiz olduğu halde tanım gereği öyle görünmeyenlerden dolayı yüzde 30'u aştığı tahmin edilen gerçek işsizlik oranını hiçbir zaman göremeyeceğiz.

Bu durum çok büyük ölçüde mevcut hesaplama yönteminin eksiği.

Hesaplama yöntemini aklıya çekmekte yarar var

İşgücü istatistiklerini ortaya koymaya yönelik mevcut yöntem, korona gibi her şeyi alt üst eden bir sorun yokken iyi kötü sonuç veriyordu. Ama şimdi bu yöntemle işsizliği doğru ölçmek mümkün olmaktan tümüyle çıktı.

Salgının boyutu değişiyor, bundan dolayı salgın önlemleri değişiklik gösteriyor, ama biz çok geriden geldiğimiz için gerçeği görme şansına sahip olamıyoruz.

Ya bu dönemde işsizlikle ilgili verilere hiç itibar etmemek ya da hesaplamayı üç ay ortalamasından bir aya çekmek durumundayız.

Ferit Barış PARLAK

12 Haziran 2020

Tek tek gelen, kamyonla gelenden 'çok daha ucuz' olursa...

Gelişmiş ülkelerde “israfı önleme” politikaları ön plana çıkmaya başladı...

★★★

Örnek mi?

Belçika, Danimarka, İsveç gibi ülkelerde: Şehir merkezlerindeki yollar daraltılıyor...

Bisiklet ve yaya yolları genişletiliyor...

Otopark ücretleri yükseltiliyor...

Hatta...

Merkeze girişlerde “ücret” uygulaması deneniyor...

★★★

Bunları yapmadan önce: Toplu taşımada alternatifler/hız artırılıyor...

Fiyatlar düşürülüyor...

Ve...

“Toplu taşıma kullanımı” teşvik ediliyor...

★★★

Bu yolla...

Hem trafiğe çıkan araç sayısı düşürülmüş oluyor...

Hem trafik/zaman israfı sorunu çözülüyor...

Hem milli servet israf edilmemiş oluyor...

Hem millete tasarruf fırsatı tanınıyor...

★★★

Seri üretim, toptan satış, toplu taşıma gibi kavramlar maliyet azaltıcı/ fiyat düşürücü etkileriyle, iktisat kitaplarında da yer alıyor...

★★★

Bizde mi? Üreticinin internetten kiloyla sattığı ve kargo aracılığıyla eve/kapıya kadar teslim ettiği meyve/ sebze/gıda ürünleri, pazardan/ marketten çok daha ucuza gelebiliyor...

Teoriye de ters bu durumun nedeni mi? 7'den 77'ye hepimiz tarafından biliniyor...

VELHASIL...

Üretici "çare" arıyor...

"İnternette satış" yoluyla, kendini korumaya, kazancını artırmaya çalışıyor...

(Kargo şirketlerinin altyapısı bu yükü taşımaya devam edebilirse!) Ama...

Artık milli serveti, tasarrufu, israfı önlemeyi de düşünmemiz gerekiyor...

Bunun için "yerinde üretim", "büyük halk pazarlarına direkt toplu taşıma" gibi aracıyı değil üretici/tüketiciyi koruyan, "verimlilik temelli" modellere ihtiyaç duyuluyor.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Kaboğlu'ndan 'Sultanahmet'i müze yapalım' önerisi

12 Haziran 2020

Ayasofya'nın cami olarak ibadete açılması gündeme gelince CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, "18 yıldır yapılmayan şey neden şimdi yapılıyor?" dedi. Bu Ayasofya'nın camiye çevrilmesi çabasından hoşnutsuzluğu ifade ediyordu ama yüksek profilli bir itiraz değildi. CHP Sözcüsü Faik Öztrak ise "18 yıldır iktidarsınız. Açacaksanız açın" diye konuştu. Meydan okuma havası vardı ama yüksek sesli bir itiraz havası yoktu. Ama ne zaman ki CHP'li İbrahim Kaboğlu, Meclis'te kürsüye çıktı, "Benim görüşüme göre Topkapı Sarayı da müze olarak korunmalı, Ayasofya da müze olarak korunmalı hatta Sultanahmet de müze olmalı" dedi, Meclis'ten tepkiler yükseldi. AK Parti Grup Başkanvekili Mehmet Muş, "Sayın Kaboğlu aslında bir zihniyeti ifade etti. 'İmkân olsa, elimizden gelse Sultanahmet'i de müzeye çevireceğiz' diyor" dedi. AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik, "Bu zihniyeti kınıyoruz. CHP, Kaboğlu için işlem yapmalı" diye konuştu. Millet Ayasofya'nın cami olarak yeniden açılmasını beklerken, Kaboğlu'nun "Sultanahmet'i de müze yapalım" önerisine üzüldü. Kaboğlu'nun bu sözleri, "CHP aynı CHP. Bunların zihniyeti değişmez. Ellere fırsat geçse Sultanahmet'i de müze yaparlar" diyenlerin eline büyük bir koz verdi.

KABOĞLU NE CEVAP VERDİ?

Kaboğlu hocayı aradım. “Sözleriniz ‘CHP’ye kalsa Sultanahmet’i de müze yapacak’ şeklinde tartışmalara neden oldu” dedim. “Yok yok, öyle bir şey olabilir mi? Benim ‘Burası ibadethane olmaktan çıkarılsın’ gibi bir beyanım olmadı” diye karşılık verdi. Meclis tutanaklarına geçen sözlerini hatırlattım. “Ayasofya müzedir ama ibadethane olarak da kullanılıyor. Sultanahmet’in hiçbir zaman ibadethane olmaktan çıkarılması değil, daha evrensel bir bakış açısıyla empati yapma anlamında söyledim. Yoksa öyle bir şey söz konusu olamaz” diye konuştu.

ARAMIZDA GEÇEN DİYALOG

İbrahim Kaboğlu’na Sultanahmet’le ilgili sözlerini sordum, o yanıt verdi. Önce noktasına virgülüne dokunmadan onu aktarmak istiyorum.

* ‘Sultanahmet de müze olmalı’ öneriniz tartışılmaya başlandı.

Kaboğlu: “‘Ayasofya’yla ilgili karar Danıştay’dan bekleniyor. Oysa pek âlâ yürütme yapabilir. Şu aşamada Danıştay’ın bağımsız karar vermesi de zor. Bu kadar yürütmenin baskısı altındayken’ dedim. Oradan bir açılım yaptım. ‘Buralar insanlığın ortak mirasını temsil eden alanlar’ dedim. ‘Ayasofya böyle, Topkapı Sarayı böyle, Sultanahmet böyle. Bunlar evrensel değeri olan, bizi dünya ölçeğine taşıyan alanlardır. Daha üstün, daha evrensel bir koruma statüsüne kavuşturmalıyız Böyle düşünmeliyiz. Yoksa bunları indirgeyici anlamda değil’ biçiminde açıklama yaptım.”

* Sözleriniz, ‘CHP’nin eline imkân geçse Sultanahmet’i de müzeye çevirecek’ şeklinde değerlendirmelere konu oldu.

Kaboğlu: “Yok yok, öyle bir şey olabilir mi? ‘Benim burası ibadethane olmaktan çıkarılsın’ gibi bir beyanım olmadığı gibi, benim görüşüme göre bunlar insanlığın ortak mirası çerçevesinde yer alan üstün değerdir. Benim oradaki amacım, Ayasofya’yı konuşuyoruz, Topkapı Sarayı müzesini konuşuyoruz. Bizim Sultanahmet Camisi dünya ölçeğinde bir mirastır. Bizim ulusal ölçeğimizi de aşan bir değere sahiptir. Daha üst bir statü vermeliyiz anlamında. Ayasofya müzedir ama ibadethane olarak da kullanılıyor. Sultanahmet’in hiçbir zaman ibadethane olmaktan çıkarılması değil, daha evrensel bir bakış açısıyla empati yapma anlamında söyledim. Yoksa öyle bir şey söz konusu olamaz.”

YANLIŞ OLDU

İbrahim Kaboğlu’nun açıklamalarını verdim. Kaboğlu hoca sözlerini inkâr etmiyor. Kendince daha üst bir öneride bulunduğunu söylüyor. Ama Kaboğlu’nun sözleri yanlış oldu. Yanlış anlaşıldı demiyorum, önerisi yanlış oldu. Hem ayrıca böyle konuşmamalıydı. Millet Ayasofya’nın cami olarak açılmasını

beklerken, “Sultanahmet’i de müze yapalım” demek doğru değil. CHP döneminde müze olan Ayasofya’nın tekrar camiye çevrilmesi tartışılırken, CHP’yi hatırlatmak hafızaların tazelenmesine yol açtı.

İŞTE AYASOFYA'NIN TAPUSU

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, NTV canlı yayınında Ayasofya’yla ilgili bir belge gösterdi. Bunun üzerine hemen irtibat kurup Çavuşoğlu’ndaki belgenin bir suretini istedim.

Şimdi elimde Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun “İşte Fatih Vakfiyesi’nin orijinali” dediği tarihi belge var. Bir de İstanbul Eminönü Tapu Müdürlüğü’ne kayıtlı “Ayasofya kebir camii şerifi”nin tapusu yer alıyor.

Çavuşoğlu, “Ayasofya İstanbul’un fethiyle Osmanlı’nın mülkü olmuştur. 1462’de Fatih Vakfiyesi’ne cami olarak tescil edilmiştir. Bu ulusal egemenlik meselesidir” dedi. Nokta. Tartışmanın bu zeminde yapılması gerekiyor. Yok efendim uluslararası güçler ne dermiş, yok efendim Türkiye’ye baskı yapılmış da... 70 yıldır bunları dinliyoruz. Geldiğimiz nokta da ise korkularımızdan başka korkacak bir şeyimiz olmadığını öğreneli çok oldu...

Plansız talep artışı istikrarı çok bozuyor

Esfender KORKMAZ

12 Haziran 2020

2020'de bütün dünyada büyüme oranları eksi olacak. Bizde de eksi olacak ve fakat 2020'nin birinci çeyreği yüzde 4.5 büyüme yaşamış olmamız nedeniyle bu daralma daha düşük kalacaktır.

Aslında 2020 yüzde 4,5 büyümeyi de, "**Dünya daraldı, biz büyüdük**" şeklinde yorumlamakta da ihtiyatlı olmalıyız. Çünkü 2020'nin ilk çeyrek büyümesi 2019 ilk çeyrek GSYH'ya göre hesaplanıyor. 2019 ilk çeyrekte bütün dünyada GSYH'da büyüme oldu, bizde ise yüzde 2,3 küçülme oldu. Eğer bizde de 2019 ilk çeyreğinde GSYH'da yüzde eksi 2,3 küçülme yerine yüzde 2.3 büyüme olsaydı, şimdi 2020 ilk çeyrekte büyüme değil yüzde eksi 0,06 küçülme olacaktı.

Öte yandan Arjantin gibi krizdeki bazı ülkeler dışında, 2018 ve 2019 yılında Dünyada kriz olmadı. Biz ise kriz yaşadık. 2018 dördüncü çeyrek, 2019 bir ve ikinci çeyrekte üst üste üç çeyrek GSYH'da büyüme eksi oldu. Fert başına büyümede ise arttı, 2019 üçüncü çeyrek olmak üzere dört çeyrek üst üste daralma yaşadık. Bu daralmaya geçmiş krizlerde olduğu gibi kur şoku neden oldu.

Türkiye'de iç dinamikler nedeni ile her krizden bir yıl içinde çıkmıştır. 2020'de bu krizden çıkış yılımız idi. 2020 ilk çeyrek büyüme sonra da devam edecekti... Eğer ki, pandemi olmasaydı.

Pandemi nedeniyle hükümet genişletici ve talep artırıcı uygulamalar yaptı. Kamu bankalarının kredileri artırması, bütçe açıklarının artması ve eksi reel faizler nedeniyle toplam talepte artış planlandı. Ne var ki talep artışının diğer makro politikalarla da uyumlu olması gerekir.

1. Destekler geçimlik kesimle sınırlı olmadı.

İşinden geçici çıkarılanlar, kepenk kapatanlara dönük olmadı. Genel olarak talep genişletici önlemler alındı. Ekonomide canlanma yaratmak için her alanda talep artışı yaratmak istendi.

2. Ucuz kredi konut fiyatlarını şişirdi.

Türkiye'de ilk sorun, konut talebinde oldu. Kamu bankaları konut kredi faizlerini düşürünce, vadeleri uzatınca, konut talebi arttı. Bir gecede konut fiyatları yüzde 10 ile yüzde 20 arasında

arttı. Alemdağ'da 380 bin liraya satılan konutlar, teşvik kararından sonra ertesi gün 450 bin liraya çıktı.

Eski fiyatları artıramazsın kararı çalışmaz... Bir önceki fiyatı bilemezsiniz... Dahası satıcılar talep varsa el altından fiyat farkını yine alır.

Diğer taraftan konut kredisi veren kamu bankalarının zararını hazine karşılıyor. Hazinesinin finansmanı da vergilerle sağlanıyor. Yani konut alanların parasının bir kısmını kendisi, bir kısmını da halk ödüyor. Sosyalize edilen bu zararlar gelir dağılımını bozuyor.

3. Talep artışı dış açığı artırıyor.

Talep artışına uygun arz artışı olması gerekir. Türkiye de kapasite kullanım oranı düşüktür. Söz gelimi imalat sanayiinde bu oran yüzde 65'e kadar geriledi. Talep artışı ile Kapasite kullanım oranı artar. Ancak aynı zamanda ithalat ta artar. Çünkü üretim yapılması için ithal aramalı ve hammaddeye ihtiyaç var. Bu ihtiyaç her sektörde var. Sonuçta üretim artışı dış ticaret açığını artırır. Turizm geliri de düştüğü için cari açık artar.

Talep artışı ithal tüketim mallarında da artış yaratır. Yine dış açıklar artar.

4. Talep artışı yatırımları uyarıyor.

Talep artışı olmasına rağmen neden işsizlik artıyor? Zira talep artışının normal bir ekonomide yatırımları uyarması ve yatırım artışının da istihdamı artırması ve işsizliği azaltması gerekir. Ne varki, ne kadar talep ne kadar artarsa artsın, yatırımlar artmıyor. GSYH üç çeyrek daraldı. Yatırımlar 2018 ikinci çeyrekte daralmaya başladı ve bu sene ilk çeyrekte dahil olmak üzere 7 çeyrekte daralıyor.

2020 yılının ilk çeyreğinde, Özel tüketim yüzde 5,1 ve kamu tüketimi yüzde 6.2 oranında büyüdü ve fakat yatırımlar eksi 1,4 oranında daraldı.

KOBİ kredileri gibi bir kısım krediler, yatırıma gitmiyor. Tüketime gidiyor.

Yatırımların artması için, önce yatırımlar için güven ortamı oluşturmak zorundayız.

5. Eksi faiz kur artışına neden oluyor.

Yine talep genişlemesi yaratması için faizlerin eksi tutulması, TL tutanlarda cep yakıyor. Bunun için döviz ve altın talebi artıyor. Dolarizasyonun artması Merkez Bankası'nın para politikasını etkisiz kılıyor.

Sonuç; Türkiye'de genişleme önlemleri, ABD veya AB ile aynı paralelde etki yapmaz. Türkiye'nin öncelikli sorunu, aşırı kırılgan ve spekülasyon piyasaları önlemek, güven ortamı oluşturmak ve planlama yaparak, tasarruf - tüketim, toplam talep, toplam arz dengesini sağlamaktır. Bunun için orta vadede düşük büyüme dönemi yaşanabilir ve fakat ekonomik istikrar kalıcı olur.

İbrahim Kahveci Kimlik siyaseti kaç öğün eder?

Bir yakınım ile muhabbetimi aktarayım önce; 2017 referandumunda TBMM'sinin güçlü olması gerektiğini, Başkana verilen yetkiler karşısında seçim barajı dahil birçok düzenlemenin yapılması gerektiğini anlatıyordum.

"Sen hiç merak etme Meclis güçlü olacak, ayrıca seçim barajı dahil o düzenlemelerin hemen yapılacağını da zaten söylüyorlar" demişti arkadaş.

"Olmaz, söylerler ama yapmazlar" demiştim.

"Yapmazlarsa sözlerinde durmazlarsa bir daha taraflarına bakarsam" diye cevap verdi.

"Bir yıl sonra seni arayacağım; ama sen bunları hatırlattığımda bana çok daha milli ve beka başka meselelerden bahsedeceksin. Ve bu sözlerin beka meselesi yanında önemsiz olacağını anlatacaksın" demiştim.

Bir yıl sonra aradım ve bu sohbeti hatırlattım. Meğerse ABD'nin ajanlarını o günlerde tek tek toplamaya başlamışız. Rahip Brunson olmak üzere bütün ajanları tutukladığımızı anlatıyordu.

"Tamam o zaman" dedim. "Madem Meclis veya seçim kanunları bu durumda hiç önem arz etmiyor, o zaman şimdi olacakları anlatayım: Bu rahip ya özel uçakla ya da misafir gibi ülkesine gider. Bak sen inşaatçısın ve krizde ilk sen işini kaybedersin. Sonuçta rahip ülkesine gitmiş olur ve sen de işsiz olarak ülkeni kurtarırısın" dedim.

***

Hikayenin devamını biliyorsunuz. ABD ürünlerini kıran gençleri hatırlıyorsunuz.

Bir ara Çinli diye G. Koreli turistlere niye saldırmıştık? Bakın onu unuttum...

2019 Şubat ayında Sabah Gazetesinin manşeti şuydu: "ABD ile aramızı kimse bozamaz"

Bu söz Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan'a aitti.

Ziyarete giderken yapılan açıklamaydı bu.

***

Önceki gün TÜİK işsizlik verilerini açıkladı.

-Resmi işsiz sayısı 3 milyon 971 bin kişi

-Son 1 yılda işgücüne gelmesi gerekip de umutsuzluktan eve kapanan, iş bile arama umudunu kaybedenler ise 2 milyon 785 bin kişi.

Bu ikisinin toplamı da tam 6 milyon 756 bin kişi. Buna göre işsizlik oranı ise %20,5

Oysa TÜİK verilerine göre işsizlik oranı sadece %13,2

Ama yine TÜİK verilerinden hesaba göre geniş tanımlı işsizlik, yani önceki dönemden gelen umudunu kaybetmişler eklendiğinde ortaya çıkan işsizlik oranı ise %23,1.

Bu tablo çok ama çok ciddidir.

Öncelikle insanların işsiz ve yoksul olmasını görüp onların halinden anlamamız gerekiyor. Özellikle dindar kesim bu konuda çok daha hassas olmalıdır.

Ama maalesef ülkemizde yoksulluktan dolayı intihar edenleri bile hain görebilen bir siyasi iklimle karşı karşıyayız.

***

Güzel ülkemiz bu tabloyu hakketmiyor. Bu ülke üretim gücü ve potansiyeli olarak şu dönemde tarihi fırsat eşliğinde.

Ama yatırımlara bakın, kimse yatırım yapmıyor. 2017 yılında bile 3 vardiya çalışan bazı fabrikalar yatırıma gitmemişti.

Ortada çok ciddi bir güven sorunu vardır.

Miras hukuku bile her an fiili durumda işlevsiz kalabiliyor. Yabancılar zaten neleri varsa yoksa satıp gitmektedir.

Biz bize yeteriz diyoruz ama bizim de kimseye yetecek halimiz yok.

Çünkü iş yok, aş yok...

Yapabildiğimiz sadece bazı şarkıcılar ile millete müzik dinletmek. Onun da faturası 30 milyon lirayı buldu.

***

Ekonomik sıkıntılarını örtmek için kimlik siyaseti belki kısa dönemde işe yarayabilir. Oysa ülkenin geleceğini düşündüğümüzde en büyük zararı buradan görebiliriz.

İbrahim Kiras "Hizmet siyasetiyle gelip kimlik siyaseti ile gitmek" başlığında çok önemli bir yazı kaleme aldı.

Sıkıntıları çözmek yerine örtmeyi tercih etmek günü kurtarabilir ama zarar zamanla daha büyük olacaktır. O nedenle öncelikle sorunlarımızın ne olduğunu görüp doğru teşhis koymamız gerekiyor.

Hizmetlerin ve yönetimin yetersiz kaldığını, ülkemizin geriye gittiğini ekonomiye ilişkin bütün verilerden görebiliyoruz.

Bunları görmemiz ve sorunları çözerek toplumu kaynaştırmamız gerekmiyor mu?

Acaba daha ne kadar örterek devam edebiliriz?

12 Haziran 2020, Cuma **BAŞYAZI MEHMET BARLAS**

Ayasofya üzerindeki tartışmaları gerçek zemini dışına taşımayalım

Bazı güncel tartışma konularını tarihi boyutları ile ele aldığınızda, bunların anlamlarının çok farklı olduğunu görüyorsunuz. Örneğin Ayasofya'nın cami olmasına karşı Yunanistan'ın, Amerika'nın ve bazı Türklerin karşı çıkmaları da, bu açıdan değerlendirilebilir.

İspanya örneği

Sevil'de Kolomb'un tabutunun da bulunduğu katedrali ya da Kordoba'daki camiden kiliseye çevrilen katedrali gezerken, aklıma hiç Ayasofya'nın da aynı yollardan geçtiği gerçeği gelmemişti. veya 1204'te İstanbul'u basıp Ortodoks'ları Bizans hanedanıyla birlikte İzmit'e süren ve Ayasofya'yı bir Katolik dini yapısına dönüştüren Venedikliler, acaba neden bir müze yapmayı düşünmemişlerdi?

Lozan'dan Montrö'ye

Ayrıca biliyoruz ki, Ayasofya'nın müze yapıldığı yılların Lozan'ında Boğazlar'ın savunması bile tam olarak bizde değildi. Bu 1938'de Montrö ile değişti. Açıkçası 1'inci Dünya Savaşı sonrasında İstanbul'u da işgal edenlerin asıl niyetleri, bu kenti bize vermek değildi. Ama Mustafa Kemal önderliğindeki Kurtuluş Savaşı, her şeyi rayına oturttu. Ama yine de şartlar bugünkünden farklıydı. Bugün sade İstanbul'un nüfusu 1923 Türkiye'si nüfusunun tümünden daha fazla. Veya sade İstanbul'un nüfusu Ayasofya'nın nasıl kullanılacağına karışmak isteyen Yunanistan'ın nüfusundan daha fazla...

Süleyman Seyfi Öğün

Kısacası topraklarımızdaki her yapının ne şekilde kullanılacağına biz karar veririz. Yeni Şafak'ta yazan sevgili Süleyman Seyfi Öğün Ayasofya'nın müze yapılmasını "**Bir mabedin dinsizleştirilmesi zâten ve külliyen akla aykırıdır**"

şeklinde yorumlarken şöyle demişti:

Karşı çıkmayın

"Ama ben meseleyi reelpolitik açısından değerlendiriyorum. Ayasofya'nın 'dinsizleştirilmesi' bir 'egemenlik' meselesidir. Nasıl ki, Kurtuba Camii, İspanyol Krallığı'nın egemenliğini sembolize etmek için bir Katedrale tahvil edildiye; nasıl ki bir pagan tapınağı olarak inşa edilmiş olan Pantheon Katolik asırlardır bir mâbed olarak iş görüyorsa; Ayasofya'nın da bir câmi olması son derecede tabiidir. Bu Türkiye Cumhûriyeti'nin egemenlik tapusudur. Bu tapu alınmazsa mevcûdiyetimiz bir yerlerde dâima işgâlciler olarak görülecektir. Dindâr, deist, hattâ ateist olabiliriz; ama özde samimî cumhûriyetçi isek buna karşı çıkmaz, harâretle desteklememiz gerekir."